

Direcții strategice de dezvoltare a turismului în zona munților apuseni

Asist. univ. drd. Claudia MOISĂ – Universitatea “1 Decembrie 1918” Alba Iulia

Turismul este la nivel mondial o ramură economică în creștere și conduce, în țările care îl promovează, la creștere economică. Pe baza condițiilor naturale și antropice existente, în România există posibilitatea de a dezvolta turismul la nivelul unui important sector economic, cu efecte pozitive asupra veniturilor și pieței forței de muncă.

Munții Apuseni dețin un valoros și bogat potențial turistic (natural și antropoc), care reprezintă una dintre cele mai prețioase resurse ale regiunii.

Principalele elemente ale potențialului turistic al Munților Apuseni sunt¹:

- Relieful și geologia;
- Clima
- Hidrografia;
- Vegetația;
- Fauna;
- Rezervațiile naturale;
- Vestigiile arheologice;
- Monumentele istorice, de arhitectură și de artă;
- Muzee și case memoriale;
- Mărturiile civilizației și culturii populare; arhitectura și tehnica populară tradițională; creația artistică.

Pe baza resurselor turistice naturale și antropice pot fi dezvoltate diverse și atractive forme de turism, și anume:

- turismul montan - escaladări montane, drumeții, sporturi de iarnă;
- turismul de odihnă și de week-end favorizat de proximitatea unor centre urbane cum ar fi: Oradea, Cluj Napoca, Turda, Alba Iulia;
- turismul speologic – Arealele Padiș-Cetățile Ponorului și Meziadului;
- turismul științific;
- turismul balnear – stațiunile Geoagiu Băi și Stâna de Vale;
- turismul de vânatoare și pescuit sportiv;
- turism cultural – obiective turistice de mare interes în localitățile Câmpeni, Abrud, Arieșeni, Albac etc.
- turismul rural și agroturismul.

¹ Stremțan, F., “Marketing - arealul turistic apusean al României”, Ed. ETA, Cluj Napoca, 1998.

Ca obiective generale ale strategiei de dezvoltarea a turismului în regiunea Munților Apuseni pot fi formulate următoarele:

- ✓ Promovarea unor concepte moderne de dezvoltare turistică;
- ✓ Introducerea unui management modern în vederea îmbunătățirii calității serviciilor turistice;
- ✓ Elaborarea de programe și proiecte naționale și regionale de dezvoltare turistică;
- ✓ Modernizarea ofertei turistice, creșterea capacității concurențiale și a atractivității pentru piața turistică națională și internațională;
- ✓ Crearea unei imagini favorabile printr-o politică de promovare agresivă în scopul creșterii cererii turistice;
- ✓ Asigurarea instruirii cantitative și calitative a personalului;
- ✓ Crearea de noi produse turistice la nivel local și regional și atragerea de noi segmente de turiști;
- ✓ Adoptarea reglementărilor din domeniul turismului la cerințele Uniunii Europene;
- ✓ Evaluarea politicii fiscale cu privire la efectele acesteia asupra turismului;
- ✓ Adaptarea activităților turistice la politica națională și internațională;
- ✓ Dezvoltarea durabilă a turismului;
- ✓ Promovarea Munților Apuseni ca destinație turistică atractivă la nivel internațional.

Turismul poate deveni unul din factorii cheie în procesul de relansare a economiei, ținând cont de faptul că Munții Apuseni dețin un potențial turistic uriaș, adecvat diverselor tipuri de turism. Unul din principalele aspecte care trebuie abordate în turismul Munților Apuseni este utilizarea insuficientă a potențialului său sau utilizarea acestuia în condiții neadecvate.

Obiectivul principal al Strategiei Naționale în domeniul Turismului² este reprezentat de o creștere a veniturilor din turism și a contribuției turismului la PIB prin stimularea diversificării și calității ofertei turistice. Acest lucru se poate realiza, în primul rând prin *dezvoltarea turismului montan*, care, conform analizelor economice efectuate, a fost considerat ca având un bun potențial de expansiune. Celelalte forme de turism pentru care Munții Apuseni au un potențial remarcabil, cum ar fi turismul rural și agroturismul, turismul ecologic, turismul cultural, turismul balnear, nu au beneficiat până acum de investiții de capital considerabile pentru atragerea turiștilor.

În viitor, agenții economici, diversele instituții și organizații din turismul Munților Apuseni vor trebui să se concentreze pe valorificarea în condiții optime a potențialului turistic a acestora prin diversificarea, modernizarea și adaptarea permanentă a ofertelor turistice la nivelul așteptărilor turiștilor interni și internaționali. Este necesară astfel, creșterea atractivității turismului montan, rural și balnear, precum și a turismului din zonele interesante din punct de vedere cultural.

Concentrarea eforturilor investiționale și de imagine se va axa pe promovarea proiectelor de importanță regională și națională și pe promovarea parteneriatelor între stat, care asigura infrastructura, administrația publică locală, care trebuie să pună la dispoziție terenurile și sectorul privat, care va fi solicitat pentru cofinanțarea de proiecte.

În mod exemplificator vor fi promovate programe de genul:

- Inițierea de programe sociale pentru turiștii români (printre altele turismul sănătății, evenimente), pentru a face practicarea turismului accesibilă și categoriilor dezavantajate ale populației;
- Sprijinirea turismului rural și agroturismului printr-o inițiativă legislativă în vederea facilitării investițiilor în zona rurală;
- Reclasificarea unităților de cazare și alimentație prin alinierea la standardele europene.

În Planul Național de Dezvoltare Regională pentru perioada 2004-2006, printre priorități se numără:

- **îmbunătățirea competitivității sectorului productiv** -se consideră că obiectivul specific în dezvoltarea turismului se referă la creșterea competitivității produselor turistice românești, în principal prin dezvoltarea infrastructurii turismului;

- **promovarea unei participări echilibrate a tuturor regiunilor din România la procesul de dezvoltare social-economică** - este recunoscut faptul că turismul oferă cea mai bună, și în multe cazuri

² Autoritatea Națională pentru Turism, "Strategia națională de dezvoltarea a turismului", 2005.

singura perspectivă realistă pentru dezvoltarea economică în zonele marginale și subdezvoltate. De aceea, pentru valorificarea acestui potențial, sunt necesare investiții publice pentru creșterea atractivității și accesibilității unor zone cu potențial turistic, promovarea lor adecvată fiind o pre-condiție pentru stimularea investițiilor private în aceste zone. Promovarea potențialului turistic al diferitelor zone ale țării trebuie însoțită de cursuri de pregătire profesională adecvate, specifice domeniului turismului, care să ofere calificări de nivel mondial și în același timp oportunități de locuri de muncă în zonele marginale.

Strategia de dezvoltare a turismului la nivel național ia foarte mult în considerare resursele turistice ale regiunii Centru, programele de promovare la nivel național integrând implicit și regiunea Munților Apuseni. Totuși, mijloacele financiare și de promovare disponibile nu vor fi suficiente pentru a construi în zona Munților Apuseni o infrastructură turistică calitativă care să acopere întreaga suprafață a acestora, astfel că se va insista mai mult asupra unor zone, proiecte sau circuite turistice care pot acoperi arii mai mari și pot diversifica oferta turistică.

În Planul de Dezvoltare al Regiunii Centru sunt cuprinse mai multe priorități și corespunzător măsuri cu referiri exprese la dezvoltarea turismului.

Astfel, în cadrul Priorității 1 - *Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii* - se consideră că dezvoltarea economică regională durabilă nu poate fi concepută decât într-un sistem integrat care să cuprindă sectoarele economice, infrastructura de transport și comunicații și activitățile administrative și sociale.

Dezvoltarea și diversificarea industriei, îmbunătățirea calității serviciilor turistice și dezvoltarea tuturor serviciilor sunt strict condiționate de modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport, comunicații și nu numai.

Pentru facilitarea schimburilor comerciale, cu implicații directe asupra atragerii investitorilor străini și pentru punerea în valoare a obiectivelor turistice din regiune se are în vedere asigurarea accesibilității la rețeaua aeriană, feroviară și rutieră prin dezvoltarea și modernizarea aeroporturilor existente, modernizarea căilor rutiere și extinderea rețelelor telefonice la nivelul tuturor localităților, precum și dezvoltarea infrastructurii tehnice urbane, a infrastructurii de afaceri și turism și a infrastructurii din domeniul social .

Prin dezvoltarea infrastructurii se urmărește printre altele și valorificarea potențialului economic și turistic al regiunii.

Măsura corespunzătoare din cadrul acestei priorități - *Dezvoltarea infrastructurii de afaceri și turism* - are ca obiectiv specific dezvoltarea afacerilor și a turismului și atragerea de noi investiții prin asigurarea unor locații dotate corespunzător din punct de vedere tehnic.

Sprîjin financiar va fi acordat proiectelor care urmăresc să îmbunătățească și să dezvolte infrastructura afacerilor și celor care contribuie la o creștere a eficienței în general a vieții economice a județelor și localităților precum și a atractivității acestora, prin îmbunătățirea accesului la zonele economice și la cele care prezintă atractivitate din punct de vedere turistic.

Trebuie dezvoltate infrastructura turistică de acces și reabilitate punctele turistice de atracție și facilitățile pentru turiști în zonele cu potențial turistic ridicat, cu posibilități de extindere a structurilor turistice.

Pentru atenuarea consecințelor pe care le generează procesul complex de restructurare a economiei Regiunii "Centru" prin Prioritatea 2 - *Dezvoltarea sectorului productiv, creșterea competitivității în afaceri și promovarea sectorului privat* - se consideră că o alternativă ar putea să o constituie dezvoltarea sectorului de întreprinderi mici și mijlocii și modernizarea și diversificarea activităților economice.

În vederea creșterii competitivității firmelor se preconizează asigurarea unor servicii de consultanță prin care să se urmărească asigurarea unei calități sporite a produselor pentru a putea penetra piețele externe.

În acest context, atât infrastructura turistică cât și potențialul turistic existent nu sunt folosite la întreaga capacitate și ținând seama de acest lucru se preconizează diversificarea și promovarea ofertei turistice.

Din aceasta cauză apare ca necesitate **dezvoltarea, diversificarea și promovarea ofertei turistice** - care are ca obiectiv specific, îmbunătățirea performanțelor firmelor care acționează în domeniul turismului prin creșterea calității serviciilor și prin promovarea eficiență a produsului turistic, se dorește stimularea și susținerea unor societăți private care se dovedesc viabile prin activitățile desfășurate în acest domeniu.

Plecându-se de la premisa că produsele turistice tematice la nivel regional sunt slab dezvoltate sau inexistente, promovarea turistică este insuficientă și unitățile turistice nemodernizate, cu dotare tehnică și marketing turistic necorespunzătoare, dar ținând cont de imensul potențial, turismul poate constitui un factor prin dezvoltarea căruia se poate ajunge la crearea de noi locuri de muncă, protejarea celor existente și la îmbunătățirea performanțelor economice ale zonei.

Pentru ca în viitor ponderea acestui sector economic să crească semnificativ, sunt necesare investiții de reabilitare și de modernizare, dublate de o reclamă turistică bine dirijată și de perfecționarea personalului necesar asigurării unor servicii de calitate.

Dezvoltarea turismului ar deschide noi perspective pentru șomeri și inclusiv reducerea caracterului sezonier al locurilor de muncă, prin oferta de locuri de muncă atât din industria turismului însăși cât și prin oportunitățile care se deschid pentru firmele prestatoare de servicii, prin creșterea numărului de vizitatori.

Pentru ca acțiunile care se vor desfășura pentru dezvoltarea acestui sector să ducă la realizarea obiectivelor fixate, s-a considerat că sunt necesare măsuri integrate (pregătire, asistență tehnică și acces la capital, studii de piață legate de oferta turistică, potențialul turistic, editarea de broșuri, pliante, organizarea de târguri de prezentare, seminarii etc) care să ducă la creșterea calității promovării și la conștientizarea asupra potențialului turistic regional.

În dezvoltarea produsului turistic specific zonei Munților Apuseni, se are în vedere și stimularea unor activități conexe turismului care pot mări atractivitatea zonei făcând sejurul turistului mai plăcut cum ar fi: încurajarea desfășurării unor târguri de artă populară și artizanat, a spectacolelor cultural folclorice tradiționale și a unor manifestări religioase.

Sprijinirea investițiilor turistice care promovează bucătăria tradițională românească specifică zonei sau a unor inițiative de valorificare turistică a resurselor locale, pot constitui de asemenea teme pentru viitoarele proiecte și chiar susținerea financiară a unor activități de producere a obiectelor de artizanat și meșteșugărești tradiționale.

Vor fi sprijinite și inițiativele de dezvoltare a unor activități turistice sportive: mountainbike, coborârea pe râurile repezi de munte cu barca, parapanta, deltaplanul, etc.

Regiunea Centru se situează, în unele zone, printre regiunile cu cele mai mari probleme în ceea ce privește starea mediului și din această cauză constituie o prioritate - *Protejarea și îmbunătățirea calității mediului* - care urmărește rezolvarea sau diminuarea efectului acestora.

Ținând seama de principiile generale de protecție a mediului, de starea mediului și de condițiile specifice din regiune, prin strategia de dezvoltare se urmărește menținerea și îmbunătățirea sănătății populației și a calității vieții și îmbunătățirea potențialului existent al naturii. Acțiunile desfășurate pentru protecția mediului vizează în principal *două direcții*, și anume: *reducerea agresiunii asupra mediului înconjurător prin stimularea cu prioritate a industriilor nepoluante, refacerea ecologică a zonelor poluate precum și realizarea de amenajări în scopul valorificării ecologice a mediului.*

Prin măsura **Conservării și protejării obiectivelor turistice naturale** se urmărește îndeosebi creșterea atractivității turistice a zonei prin valorificarea potențialului natural existent, protejarea și amenajarea rezervațiilor naturale și a altor tipuri de obiective naturale aflate în patrimoniul local, conștientizarea importanței protejării patrimoniului natural, promovarea obiectivelor turistice naturale din regiune. Puține dintre zonele țării reunesc o atât de mare diversitate de peisaje, formațiuni geologice și paleontologice, elemente valoroase de floră și faună.

Rezervațiile științifice, naturale și monumente ale naturii din Regiunea Centru reprezintă 21% din totalul acestora la nivel național, ocupând o suprafață de 43,3% din suprafața țării. O mare parte a acestor obiective turistice se confruntă cu pericolul degradării florei și faunei datorită practicării turismului necontrolat.

Această măsură își propune finanțarea, identificarea și promovarea zonelor naturale cu potențial turistic și includerea acestora în circuitul turistic național și internațional, campanii de conștientizare a publicului larg, în general, și a locuitorilor din zonele învecinate obiectivelor naturale vizate, în special, asupra importanței protejării acestor zone; implicarea ONG-urilor din domeniul mediului în activități de amenajare, protejare și promovare a acestor zone.

În abordarea strategică se pleacă de la următoarele ***principii de dezvoltare regională a turismului***:

- singura modalitate pentru a face față competiției de pe piața turistică este îmbunătățirea continuă a calității ofertei turistice și asigurarea calității serviciilor;
- dezvoltarea turistică va fi orientată spre turist și va răspunde nevoilor acestora;
- investițiile financiare trebuie să fie durabile, să asigure un venit sigur și să prefigureze o dezvoltare viitoare;
- protecția mediului este prioritară și prin orice intervenție se urmărește să nu fie afectată calitatea mediului natural și a celui construit;
- îmbunătățirea calității vieții – un loc turistic bine amenajat este în același timp un loc atractiv pentru a trăi și a munci. Plecând de la această premisă, planul de acțiune pentru dezvoltarea turismului în regiunea Munților Apuseni ia în considerare atât posibilitățile de a atrage turiștii cât și de a crește nivelul de trai al populației locale;
- fondurile publice folosite pentru susținerea unor proiecte din turism trebuie să contribuie la dezvoltarea acelor activități turistice strategice la nivel național și regional;
- în susținerea unor proiecte comune se vor evita inițiativele locale, județene de promovare turistică; prioritare vor fi proiectele de promovare a regiunii, a unor zone turistice, a unor parcuri turistice care permit o valorificare superioară a resurselor turistice existente și au un impact mai larg;
- se va promova o marcă a regiunii care să sintetizeze specificul acestei zone;
- din motive strategice este important de a prevedea coroborarea mijloacelor financiare, pentru a obține pe cât posibil efecte de sinergie, promovarea de proiecte-cheie fiind prioritară față de promovarea omogenă pe întreaga regiune. Infrastructura turistică trebuie să se dezvolte în funcție de acele aspecte de mare importanță, ce reprezintă cheia pentru crearea de șanse egale de a beneficia de un nivel de trai și de dezvoltare;
- consensul în ce privește obiectivele dezvoltării reprezintă premisa pentru o dezvoltare turistică de succes;
- extinderea legăturilor de transport către Ungaria și București este necesară, deoarece atât capitala, aflată la o distanță de 300-400 km cât și Ungaria vor reprezenta importante piețe potențiale pentru turismul regional;
- oferta de recreere și petrecere a timpului liber trebuie să fie disponibilă pe întreg teritoriul regiunii, în special pentru recreere în apropierea marilor orașe.
- o atenție deosebită va fi acordată naturii și zonelor protejate ale regiunii. Prin conservarea zonelor forestiere și prin protejarea unor peisaje deosebit de atractive trebuie asigurate în mod durabil resurse pentru petrecerea timpului liber și recreere;
- ca direcții prioritare de dezvoltare a activității turistice în Munții Apuseni sunt considerate, pe lângă activitățile sportive și turismul montan, și conservarea și punerea în valoare a obiceiurilor, tradițiilor și istoriei locurilor;
- se va urmări promovarea și dezvoltarea stațiunilor turistice din Munții Apuseni;
- se va acționa în direcția îmbunătățirii calitative și a extinderii capacităților turistice la un nivel rezonabil al prețurilor prin practicarea unui parteneriat public-privat eficient.

Pe baza acestor orientări putem concluziona că următoarele ținte de dezvoltare a turismului regional pot fi abordate prin acțiuni comune unanim acceptate, cum ar fi:

- necesitatea modernizării ofertelor turistice;
- dezvoltarea produselor turistice regionale;
- calificarea și perfecționarea continuă a forței de muncă;
- îmbunătățirea calității serviciilor turistice și nu numai;

- crearea unei rețele între participanții la actul turistic și îmbunătățirea colaborării și a parteneriatului public-privat;
- îmbunătățirea promovării turistice - producerea și distribuirea de materiale publicitare și de promovare;
- înființarea și extinderea punctelor de informare turistică locale și regionale.

Concluzionând, se poate spune că, prioritățile în dezvoltarea turismului din regiunea Munților Apuseni urmăresc pe termen mediu și lung, dezvoltarea în întreaga regiune a unei oferte turistice complexe, care să valorifice la maxim resursele naturale și antropice existente, în corelație cu conservarea mediului și a patrimoniului. Pe termen lung aceasta va contribui la creșterea nivelului de viață al locuitorilor, mai ales a unor categorii sociale cu șanse reduse de integrare pe piața muncii (femei, persoane disponibilizate din industrie, etc.).

În esență, scopul tuturor acțiunilor este de a obține o **identitate regională a Munților Apuseni**, bazată pe un **parteneriat** puternic și pe o **promovare** turistică susținută și eficientă.

În perspectiva anului 2007, regiunea Munților Apuseni va începe să fie percepută ca o individualitate geografică. Printr-o ofertă complexă și unitară vor fi create premisele creșterii competitivității regiunii pe piața turismului intern și internațional, iar economia turismului regional va tinde să devină un factor important de prosperitate.

Bibliografie

1. Hinescu, A., Moisă (Pătruț), C., „*The perspectives of elaborating a national program for reviving the romanian tourism at the beginning of the IIIrd millennium*”, The Second International Symposium Economics and Management of Transformation, University of the West, Timisoara, 2004.
2. Ionciă, M. (coord.), „*Strategii de dezvoltare a sectorului terțiar*”, Ed. Uranus, București, 2004.
3. Stăncioiu, A.F., „*Strategii de marketing în turism*”, Ed. Economică, București, 2000.
4. Stremțan, F., „*Marketing - arealul turistic apusean al României*”, Ed. ETA, Cluj Napoca, 1998.
5. Stremțan, F., Ispas, A., Moisă, C., „*Marketing turistic*”, Ed. Didactica, Alba Iulia, 2005.
6. Stremțan, F., Moisă (Pătruț), C., „*Diagnoza și prognoza cererii turistice, elemente de impact asupra modalităților de valorificare a potențialului turistic al Munților Apuseni*”, Revista Convorbiri economice, nr.42, Brașov, 2004.
7. Țigu, G., „*Turismul montan*”, Ed. Uranus, București, 2001.
8. *** Agenția de Dezvoltare Regională 7 Centru, „*Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru*”, 2004.
9. *** Autoritatea Națională pentru Turism, „*Strategia națională de dezvoltarea a turismului*”, 2005.
10. ***Autoritatea Națională pentru Turism, „*Strategia națională de dezvoltarea economică pe termen mediu*”, 2000-2004.